

Rīgas pilsētas pašvaldības pretkorupcijas stratēģija 2010.-2013.gadam

Rīga, 2010

Ievads

Atbilstoši Rīgas domes 2005.gada 27.septembra saistošo noteikumu Nr.17 „Rīgas pilsētas pašvaldības nolikums” 66.punkta pirmās daļas 1) apakšpunkta c) apakšpunktam, Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejas kompetencē ir pašvaldības pretkorupcijas stratēģijas izstrādāšana.

Šī stratēģija ir izstrādāta 2010.-2013.gadam.

Stratēģijas mērķis ir nodrošināt Rīgas pilsētas pašvaldības valsts amatpersonām uzticētās varas godprātīgu un likumīgu izmantošanu sabiedrības interesēs, nosakot rīcības virzienus korupcijas risku samazināšanai.

Stratēģija ir izstrādāta pamatojoties uz Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmu 2009.-2013.gadam, izanalizējot Rīgas pilsētas pašvaldības iestāžu pretkorupcijas pasākumu plānus, Rīgas domes Pretkorupcijas komisijas darba rezultātus un sadarbojoties ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju (turpmāk – KNAB).

Rīgas pilsētas pašvaldības pretkorupcijas pasākumu plānu izstrāde, aktualizēšana un izpildes kontrole

Pretkorupcijas pasākumu plānu izstrāde un aktualizēšana ir noteikta Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmā 2009.-2013.gadam un ir viena no svarīgākajām pretkorupcijas pasākumu sastāvdaļām, jo tieši plānos ir noteikti uzdevumi, izpildes termiņi un atbildīgās personas. Pašlaik visās Rīgas pilsētas pašvaldības iestādēs šie plāni ir izstrādāti un aktualizēti, ir apstiprināta kārtība, kādā visi plāni un to izpilde, sākot no 2010.gada trešā ceturkšņa līdz 2013.gadam, tiks izvērtēti Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejā un Rīgas domes Birokrātijas apkarošanas centrā.

Līdz 2010.gada 1.septembrim ir izstrādāti pretkorupcijas pasākumu plāni arī Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrībās un paredzēts ierosināt izstrādāt pretkorupcijas pasākumu plānus arī kapitālsabiedrībās ar Rīgas pilsētas pašvaldības kapitāla daļu, kas līdz šim netika praktizēts.

Uz iepriekšminēto plānu nepieciešamību norāda KNAB speciālisti, savukārt uz kontroles pastiprināšanas nepieciešamību pašvaldībai piederošās kapitālsabiedrībās norādīja Rīgas domes Pretkorupcijas komisija savā noslēguma ziņojumā.

Tādējādi, tiks nodrošināts, ka gan Rīgas pilsētas pašvaldībā, gan tās kapitālsabiedrībās tiek plānoti, veikti un kontrolēti pretkorupcijas pasākumi.

Prioritārās pretkorupcijas pasākumu jomas Rīgas pilsētas pašvaldībā:

- 1. Publiskie iepirkumi.**
- 2. Rīgas pilsētas pašvaldības mantas nodošana lietošanā, finanšu līdzekļu piešķiršana un izlietošana.**
- 3. Interesešu konflikts.**
- 4. Rīgas pilsētas pašvaldības sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošana.**

1. Publisko iepirkumu joma

Rīgas pilsētas pašvaldībā publiskie iepirkumi ir viena no jomām ar augstu korupcijas risku. Minēto apliecina gan publiskajā telpā izskanējušī informācija, gan Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja speciālistu viedoklis.

Viens no pasākumiem korupcijas risku mazināšanai ir iepirkumu centralizācija. Uz nepieciešamību veikt iepirkumu daļēju centralizāciju Rīgas pilsētas pašvaldībā ir norādījusi arī Rīgas domes Pretkorupcijas komisija.

Daļa no Rīgas domes Pretkorupcijas komisijas noslēguma ziņojumā uzskaitītajiem priekšlikumiem iepirkumu jomā ir ieviesti, piemēram, daļēji centralizēti iepirkumi departamentu līmenī, ar Rīgas pilsētas izpilddirektora rīkojumiem veikti centralizēti Rīgas pilsētas izpilddirekciju iepirkumi.

Vēl aizvien aktuāls ir jautājums par standartizēto preču un pakalpojumu iepirkumu centralizēšanu, kā arī to departamentiem pakļauto iestāžu iepirkumu centralizēšanu departamentu līmenī, kuri līdz šim nav centralizēti. Līdz ar to Rīgas pilsētas pašvaldībā ir jāizstrādā un jāapstiprina vadlīnijas iepirkumu centralizācijai, nosakot kādi iepirkumi ir centralizējami un kādi ne.

Vēl viens no nepieciešamajiem pasākumiem korupcijas risku mazināšanai ir vienotas iepirkumu sistēmas izstrādāšana un ieviešana, un vienotas metodikas ieviešana visās Rīgas pilsētas pašvaldības iestādēs, lai nodrošinātu iepirkumu efektivitāti un reglamentējošo normatīvo aktu pareizu piemērošanu visās pašvaldības iestādēs. Sevišķi svarīgi ir noteikt iepirkumu veikšanas kārtību tiem publiskajiem iepirkumiem, kuru veikšanu nereglamentē Publisko iepirkumu likums t.i., to publisko iepirkumu veikšanu, kuros piegādes vai pakalpojumu līgumu paredzamā līgumcena ir mazāka par Ls 3000 un būvdarbu līgumu paredzamā līgumcena ir mazāka par Ls 10 000.

Pašlaik Rīgas domē nav noteikta par iepirkumu procesa koordināciju atbildīgā struktūrvienība, kuras uzdevums būtu izveidot un koordinēt vienotu iepirkumu datu bāzi. Šajā sakarā būtu jāpalielina Rīgas

domes Juridiskās pārvaldes Pašvaldības iepirkumu uzraudzības nodaļas loma, palielinot arī šīs nodaļas darba kapacitāti.

Korupcijas risku mazināšanai iepirkumu jomā Rīgas pilsētas pašvaldībā ir svarīgi nodrošināt, lai katrā iestādē tiktu veikta iepirkumu komisiju locekļu rotācija.

Rīgas pilsētas pašvaldībā korupcijas risku mazināšanai ir svarīgi nodrošināt darbinieku izglītošanu publisko iepirkumu jomā, rīkojot seminārus, kā arī atbalstot Rīgas pilsētas pašvaldības darbinieku piedalīšanos citu institūciju rīkotajos semināros publisko iepirkumu jomā.

2. Rīgas pilsētas pašvaldības mantas nodošanas lietošanā, finanšu līdzekļu piešķiršanas un izlietošanas joma

Rīgas pilsētas pašvaldības iestādēs jānodrošina, lai tiktu noteikta kārtība, kādā tiek izlietoti finanšu līdzekļi un kā tiek veikta finanšu līdzekļu izlietojuma kontrole.

Rīgas domes Audita un revīzijas pārvalde veiks revīzijas, lai kontrolētu Rīgas pilsētas pašvaldības finanšu līdzekļu izlietošanu un līdzekļu izlietošanu Rīgas pilsētas pašvaldības kapitālsabiedrībās.

3. Interesešu konflikta joma

Rīgas pilsētas pašvaldībā jānodrošina, lai visas personas, kuras saskaņā ar likuma „Par interesešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” prasībām ir atzīstamas par valsts amatpersonām, būtu likumā noteiktā termiņā atzītas par valsts amatpersonām un iekļautas valsts amatpersonu sarakstos.

Interesešu konflikta situāciju nepieļaušanas nolūkā ir nepieciešams stingri kontrolēt Rīgas pilsētas pašvaldības amatpersonu amatu savienošanu. Jāidentificē un jānovērš riski, kas veicina iespēju amatpersonām nonākt interesešu konflikta situācijā.

Interesešu konflikta risku mazināšanai būtiski ir turpināt amatpersonu izglītošanu interesešu konflikta jautājumos, organizējot izglītojošus seminārus minētajos jautājumos.

Ir jāizstrādā mehānisms, kas nosaka amatpersonu pienākumu ziņot ne tikai par pašu iespējamu nonākšanu interesešu konflikta situācijā, bet arī par citu amatpersonu iespējamu atrašanos interesešu konflikta situācijā.

4.Rīgas pilsētas pašvaldības sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošanas joma

Lai arī „Vienas pieturas aģentūras” principa ieviešanai Rīgas pilsētas pašvaldībā mērķis nav tieši korupcijas risku mazināšana, atsevišķu minētajā plānā paredzēto pasākumu ieviešanas rezultātā tiktu nodrošināts uzlabojums arī pretkorupcijas aspektā.

Viens no šā principa īstenošanas mērķiem ir norobežot amatpersonas (darbiniekus), kuru kompetencē ir lēmumu pieņemšana, no tieša kontakta ar klientiem. Lai arī galvenais ieguvums no Klientu apkalpošanas centru tīkla darbības paplašināšanas ir pašu klientu ērtība - laika un citu resursu ekonomija, vērsoties sev svarīgā jautājumā tuvākajā Klientu apkalpošanas centrā, šāda tiešo kontaktu norobežošana vienlaikus apgrūtina arī iespēju veikt koruptīva rakstura darbības kā no klientu, tā Rīgas pilsētas pašvaldības darbinieku puses.

Vēl viens, ar iepriekš minēto cieši saistīts pasākums, kura ieviešana mazinās arī korupcijas risku – apmeklētāju plūsmas organizēšana. Jau šobrīd vairākās Rīgas pilsētas pašvaldības iestādēs ir ieviests caurlaižu režīms un apmeklētāji, kuri noteiktos pieņemšanas laikos dodas tikties ar pašvaldības darbiniekiem, tiek reģistrēti. Lai arī Rīgas domes administratīvā ēka tās publiski pieejamo telpu (izstāžu, konferenču rīkošana) un arhitektoniskā risinājuma dēļ caurlaižu režīmam ir grūti pielāgojama, šis jautājums tomēr ir jārisina arī no drošības apsvērumiem.

Būtiska nozīme ir „atgriezeniskajai saiknei” ar sabiedrību, ko arī paredz „Vienas pieturas aģentūras” princips. Lai arī koruptīvos darījumos iesaistītās personas (gan darbinieki, gan klienti) nav ieinteresētas informācijas izplatīšanā, nereti tieši sabiedrība norāda uz korupcijas riskus palielinošiem trūkumiem pašvaldības darbībā vai sniedz informāciju par konkrētiem korupcijas gadījumiem, kuru apkopošanu, analīzi un atskaišu iesniegšanu Rīgas domes Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas jautājumu komitejai veic Rīgas domes Birokrātijas apkarošanas centrs .

Rīgas pilsētas pašvaldībā nav vienotas kārtības sabiedrības informēšanai par pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem. Nav nozīmēta institūcija, kas kopumā nodrošinātu Rīgas pilsētas pašvaldības pakalpojumu organizēšanas un sniegšanas vienotu pārvaldību. Interneta portālā www.riga.lv pieejamā informācija ir nepārskatāma un nepieciešamais grūti atrodams. Atsevišķas iestādes pēc savas iniciatīvas un savu iespēju robežās periodiski cenšas informēt iedzīvotājus par pieejamajiem pakalpojumiem un izmaiņām to saņemšanas kārtībā, tomēr trūkst vienotas un labi organizētas sistēmas sabiedrības informēšanai. Netiek uzturēta atgriezeniskā saikne, kuras pastāvēšana ir obligāta.

Pamatojoties uz Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmā 2009.-2013.gadam noteikto, Rīgas pašvaldības iestāžu vadītājiem jānodrošina iedzīvotājiem informācijas pieejamība un saziņas iespējas ar pašvaldības institūcijām, preventīvi samazinot korupcijas riskus. Atkarībā no finansiālajām iespējām, Rīgas pašvaldības iestādēm pastāvīgi jāpilnveido iestāžu mājas lapas, iekļaujot aktuālāko informāciju, tai skaitā par sniegtajiem pakalpojumiem. Nepieciešams noteikt mājas lapas aktualizēšanas biežumu, uzdodot šo pienākumu atbildīgajai amatpersonai.

Svarīgi turpināt e-pakalpojumu ieviešanu Rīgas pilsētas pašvaldībā, kā rezultātā uzlabosies pašvaldības sniegto pakalpojumu kvalitāte un pieejamība.

Citi svarīgākie pretkorupcijas pasākumi Rīgas pilsētas pašvaldībā

Personu, kas ziņo par koruptīviem pārkāpumiem, aizsardzības sistēmas ieviešana

Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmā 2009.-2013.gadam ir noteikts, ka pašvaldībām jāstrādā pie personu, kas ziņo par koruptīviem pārkāpumiem (ziņotāju), aizsardzības sistēmas pilnveidošanas, t.sk. ieviešot normatīvo regulējumu to amatpersonu aizsardzībai, kuras informē par citas attiecīgās institūcijas amatpersonu iespējamo interešu konfliktu vai citiem koruptīva rakstura pārkāpumiem attiecīgajās institūcijās, kā arī par koruptīviem nodarījumiem, ko amatpersonas identificējušas pildot tiešos pienākumus.

Lai iedrošinātu amatpersonas sniegt informāciju par viņai zināmiem koruptīviem nodarījumiem, ir nepieciešams, lai Rīgas domes Birokrātijas apkarošanas centrs savas kompetences ietvaros nodrošinātu personu, kuras sniedz šādu informāciju, aizsardzību, izmantojot Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja izstrādātajā koncepcijā „Par normatīvo regulējumu interešu konflikta novēršanai valsts amatpersonu darbā” aprakstītos iespējamus minētā jautājuma risināšanas variantus.

Papildus likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteiktajai informācijas sniegšanas kārtībai, paredzēt, ka Rīgas pilsētas pašvaldībā Rīgas domes Birokrātijas apkarošanas centrs pilda kontaktpunkta funkcijas, kurā amatpersonām būtu iespēja ziņot par novērotajiem pārkāpumiem.

Korupcijas riskiem visvairāk pakļauto amatu noteikšana Rīgas pilsētas pašvaldībā

2011.gadā jāapzina korupcijas riskiem visvairāk pakļautos amatus, t.s. sensitīvos amatus un jāizstrādā iekšējās kontroles mehānismi attiecībā uz šajos amatos strādājošajiem.

Sadarbība ar sabiedriskajām organizācijām

Viens no izvirzītā mērķa – korupcijas izskaušanas – sasniegšanas priekšnosacījumiem ir veiksmīga sadarbība ar sabiedriskajām organizācijām, tādēļ Rīgas domes amatpersonām, Rīgas domes komiteju un Rīgas pašvaldības iestāžu un struktūrvienību vadītājiem jāveicina uzticēšanās pilns un atklāts dialogs ar minētajām organizācijām.

Lai sekmētu sadarbību, Rīgas pilsētas pašvaldībā jāizveido mehānisms sabiedrisko organizāciju informēšanai un efektīvai līdzdalībai sabiedrībai būtisku lēmumu pieņemšanas procesos (diskusijas, pārstāvju pieaicināšana darba grupās u.tml.). Minētās organizācijas jāiesaista kopīgu projektu īstenošanā, apzinot organizācijas, kuras pārstāv noteiktas sfēras un izmantojot to zināšanas un pieredzi. Vienlaikus svarīgi nodrošināt pašvaldības realizēto projektu atklātību un caurskatāmību, savlaicīgi un brīvi pieejamu informāciju un pretkorupcijas pasākumu īstenošanu, sniedzot atbildes par ikviena sabiedrības apšaubītā pašvaldības pieņemtā lēmuma pamatojumu.

Ņemot vērā lielo ieinteresēto nevalstisko organizāciju skaitu, aktivizēt Nevalstisko organizāciju un Rīgas domes sadarbības memorandu.

2010. gada 21.oktobrī.